

Høringsinnspill detaljregulering Joma Gruver - Noerhte-Trøndelaagen saemien siebrie, Nord-Trøndelag sameforening (lokallag Norske samers riksforbund)

Naturressursene i havet, fjordene, vassdragene, elvene og på land utgjør naturgrunnet for samisk kultur. Vi jobber for rettslig anerkjennelse av samenes eiendoms- og bruksrettigheter til land, vann og naturressurser. Samene har gjennom historisk bruk opparbeidet tilhørighet til og kunnskap om naturressursene. De som bor nærmest og som er mest avhengige av naturressursene bør derfor ha stor innflytelse i forvaltningen, slik at ressursene kan sikres for fremtidige generasjoner. Vi vil jobbe for en ren natur og et rent miljø.

Sápmi danner grunnlaget for våre samfunn, våre språk og kultur. Det samiske felleskapet og våre landområder har sin opprinnelse fra lenge før statsdannelsene.

Vårt grunnsyn er at naturens rikdommer og ressurser i Sápmi danner grunnlaget for samenes kultur, språk, næringer og samfunn. Samer har som andre urfolk en spesiell tilknytning til egne landområder og territorier. Gjennom bruk i uminnelige tider har det samiske folket opparbeidet rettigheter til de landområder, territorier og ressurser som vi tradisjonelt har befolket, eid eller brukt. NSR mener at samenes kollektive og individuelle eiendoms- og bruksrettigheter skal anerkjennes både rettslig og i forvaltningen, slik at vi fortsatt kan leve med og for vår tilgang til naturen, arealene og naturressursene.

Derfor er det av yderste viktighet at man legger til rette for bærekraftig bruk av naturen og arealene i Sápmi.

Derfor blir det vanskelig å kunne akseptere eksploaterende gruvedrift sålenge:

- at samenes eiendoms- og bruksrettigheter til land, vann og naturressurser ikke er blitt kartlagt og anerkjent, herunder at staten gjenopptar oppfølgingen av Samerettsutvalget 2 (NOU 2007: 13) om retten til land og vann fra Troms fylke og sørover
- at retten til et fritt og informert forhåndssamtykke (FPIC) ikke blir respektert når aktører ønsker ny aktivitet eller inngrep i samiske områder
- at det forsøkes etableres ny mineralvirksomhet i samiske områder før mineralloven oppfyller Norges folkerettslige forpliktelser
- at kommuner, fylkeskommuner og staten i tilstrekkelig grad ivaretar samenes rettigheter i planarbeid
- at konsekvensanalyser og utredninger i liten grad tar for seg de kumulative effekter av allerede eksisterende tiltak hver for seg og i sum med nye tiltak.
- at man ser at FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter ikke etterleves

Vi ser det som uheldig at man i forsøket på å reetablere Joma Gruvers virksomhet driver en machiavellisk splitt-og-hersk-taktikk i lokalsamfunnet der det gjennom påvirkning av media og ved å betale for annonsering for det lokale næringsliv er med på å skape fronter mellom forkjempere og motkrefter i gruvesaken.

Vi ser det som uheldig at man har presset gjennom habilitets-prosesser i arbeidet – herunder at man

finner kommunedirektør Jåma inhabil i å behandle re-etableringssaken.

Vi anser oss ikke som mulig konsultasjonspartner, da vi mener de lokale som merker påfristelsene og konsekvensene mest er de som er best i stand til å representere deres interesser – men ønsker gjerne bistå i en slik prosess. Og vi vil kreve konsultasjonsverktøyet brukt, og da i henhold til utarbeidet veileder.

Vi vil minne om at reindrifta også er en del av lokalsamfunnet og reindrifta må sikres utviklingsmuligheter. Da er arealgrunnlaget helt sentralt.

Reindriften er en bærebjelke for sørsamisk kultur, språk og tradisjoner og også ressursprodusent til kulturelle praksiser og tilleggsnæringer som duodji. Reindriften er bærekraftig.

At man ønsker å utarme en bærekraftig nærings livsvilkår og/eller utviklingsmuligheter til fordel for en kortsiktig eksploaterende næring med mulige miljøkonsekvenser, så bør dette vekke tankekors i alle fall da en innehar forvaltningskommunestatus for nevnte språk og kultur - herunder implisitt levesett.

Vi tar det for gitt at kommunen innehar en oversikt over hvor mange som både er aktive i, har tilknytning til og delvis er avhengige av reindriften for sitt eget livsoppkomme, dette er nok en relativt høy/betydelig andel av kommunens innbyggere sett at kommunen til folketall er liten i nasjonal målestokk. I et slikt perspektiv er det hazardiøst å bedrive sjansespill på dennes bekostning, for kortsiktig økt sysselsetting.

Arealbruk og nedbygging er den viktigste årsaken til tap av natur. Kommunene er landets viktigste arealforvaltere. I en fersk rapport bestilt av KS foreslår forskere en rekke tiltak for å sikre en bærekraftig arealpolitikk i fremtiden.

Et av virkemidlene som går på det økonomiske er det som kalles «Grønn kommunenøkkel» – en endring av inntektssystemet i kommunene som innebærer at inntektssystemet til kommunene endres for å sikre inntekter til kommuner med uforholdsmessig stort ansvar for å nå nasjonale mål for naturforvaltning, klimaarbeid og klimatilpasning. Her har Røyrvik kommune muligens en mulighet til å hevde seg – uten å måtte være gissel av gruvedriftens konjunkturmessige ve og vel.

Et annet tiltak i rapporten er å kutte båndene mellom utreder og utbygger i konsekvensutredningene for å sikre at kunnskapsgrunnlaget i arealsaker blir godt nok. Innsigelsene i dette prosjektet, til konsekvensutredningen gjennom second opinion fra protect sapmi ser ut til å være sannferdig vitnesbyrd om det uheldige nettopp her.

Reindrifta har vært eksisterende i Røyrvik før forrige oppstart gruvedrift. Og er fortsatt sterkt levende i kommunen. Det er viktig at dette tas hensyn til da de samene som bor i kommunen er aktive reindrifutsøvere.